

MAR / Joki-Pesola Maria

29.1.2021

Sähkömarkkinatoimikunta 4/2020

Aika 9.12.2020 klo 9.00 – 13.00

Paikka Teams-kokous

Osallistujat Peter Fabritius, Valio Oy
Hannu Jokinen, Hansen Technologies Finland Oy
Tero Karhumäki, Kuoreveden Sähkö Oy
Juha Keski-Karhu, Väre Energia Oy
Elina Lehtomäki, Caruna Oy
Ville Pesonen, Gasum Oy
Matti Sohlman Pohjolan Voima Oyj
Jan Segerstam, Enerim Oy
Sebastian Sundberg, pj., Fortum Oyj
Ville Väre, Liikennevirta Oy / Virta

Pasi Aho, Fingrid (kohta 5.)
Marja Eronen, Fingrid (kohta 4.5)
Juha Hiekkala, Fingrid
Maria Joki-Pesola, siht., Fingrid
Taneli Leiskamo, Fingrid (kohta 4.4)
Laura Mikkola, Fingrid (kohta 2.)
Asta Sihvonen-Punkka, Fingrid
Satu Viljainen, Fingrid, (kohdat 4.2 ja 4.3)

Käsiteltävät asiat

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00 ja asialista hyväksyttiin pienin muutoksin. Kohta 4. siirrettiin kohdaksi 3. ja ajankohtaisten asioiden esittelyjärjestystä muutettiin.

2 Avoin sähkömarkkinadata

Laura Mikkola esitteli avoimen sähkömarkkinadata –palvelun kehitystyötä, joka aloitettiin vuonna 2020. Kehityskohteina ovat muun muassa tekninen alusta ja datan hallinta. Fingrid pitää avointa dataa edellytyksenä hyvin toimiville sähkömarkkinoille ja visio on mahdollistaa dataan perustuvien muiden sovellusten ja palveluiden kehittämisen.

Palaute toimikunnalta oli positiivista. Asiakkaiden mukaan ottaminen kehitystyöhön on ollut hyvä asia, Fingrid on kuunnellut asiakkaita ja suunta kehittämisessä on oikea. Palvelua pidetään tärkeänä ja toimikunta tuki myös näkemystä siitä, että avoimuus on edellytys sähkömarkkinoiden toimivuudelle.

MAR / Joki-Pesola Maria

29.1.2021

Käytiin keskustelu avoimeen sähkömarkkinadataan liittyvästä tietosuojasta ja todettiin, että liikesalaisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei jaeta. Lisenssi määrittelee datan käyttökohteet.

3 Asiakas esittäytyy: Pohjolan Voima

Kuulimme mielenkiintoisen esityksen Pohjolan Voimasta ja sitä ravistelevasta energiamurroksesta. PVO on joutunut miettimään uudelta pohjalta strategiansa. Matti Sohlman näytti videot PVO:n Mussalon ja Kristiinan voimalaitosten purkamisesta. Ne konkretisoivat hyvin muutoksen, jonka keskellä energiajärjestelmä nyt on.

Pohjolan Voima on Mankala-yhtiö. Selkeästi suurin prosentuaalinen omistusosuus on metsäteollisuuden yrityksillä, 71%. PVO:n tuotantopaletissa merkittävin on ydinvoima ja toisena vesivoima. PVO:n tuotantopaletissa merkittävin on ydinvoima ja toisena vesivoima. PVO:n sähkön tuotannon osuus Suomen sähkön kokonaistuotannosta oli 17 % vuonna 2019, josta 94 %:a oli hiilidioksidineutraalia.

PVO:n strategia perustuu hiilidioksidineutraaliin Suomeen, jossa uskotaan säädön tarpeen kasvavan entisestään. Reaaliaikaisemmille markkinoille on voitava tarjota säätökykyistä tuotantoa. Sohlman mainitsi tärkeinä teemoina joustoteknologiat, markkinaehtoisuuden, laajan yhteistyön ja vesivoiman, jota kehitetään ympäristönäkökulmat kuten vaelluskalojen elinympäristöt huomioon ottaen.

PVO odottaa Fingridiltä tasapuolisuutta markkinatoimijoita kohtaan. PVO pitää Fingridiä nykyisin vahvempana pohjoismaisessa yhteistyössä, Fingrid on ottanut isompaa roolia, joka on positiivista.

Lopuksi Sohlman muistutti, että Fingridin tulevaisuuskuvan 'kuluttaja keskiössä' pitäisi kattaa myös suuret kuluttajat eikä vain kotitaloudet.

4 Ajankohtaisia lyhyesti

4.1 Tasehallintahankkeen tiekartta ja ajankohtaiset

Maria Joki-Pesola kävi läpi pohjoismaisen tasehallintahankkeen tiekartan tilanteen ja hankkeen ajankohtaiset asiat. Toimikunnan huoli ja palaute liittyivät pohjoismaisten aikataulujen jatkuvaan siirtymiseen. Keskusteltiin syistä aikataulumuutoksille. aFRR kapasiteettimarkkinan epävarma käyttöönottoaikataulu johtuu sen sidonnaisuuksista flow-based kapasiteetinlaskentamenetelmään, jossa puolestaan on ollut suuria teknisiä haasteita. Myös regulaatioprosessi on ollut haastava. Ongelmia aiheuttaa tasehallintahankkeen kompleksisuus; suunnittelun ja toteutuksen edetessä tasehallinnan järjestelmien automatisointi on teettänyt paljon odotettua enemmän työtä. Nämä haasteet koskevat erityisesti Ruotsia ja Norjaa.

Markkinatoimijat toivovat saavansa pohjoismaisessa hankkeessa tarkempia teknisiä kuvauksia ja implementointiohjeita, joiden perusteella tietojärjestelmät ja liiketoimintaprosessit voidaan suunnitella ja toteuttaa. Fingrid kysyi mielipidettä toimikunnalta siihen mikä on riittävä ja realistinen reagointiaika markkinatoimijoille toteuttaa tietojärjestelmäpäivitykset, kun tekniset kuvaukset ja toteutussuunnitelmat ovat selvät. Tietojärjestelmien tuotekehitykseen, järjestelmäpäivitykseen ja testaukseen on

MAR / Joki-Pesola Maria

29.1.2021

varattava puolesta vuodesta yhdeksään kuukauteen. Toimikunta toi esiin markkinatoimijoiden prosessien automatisointitarpeet, integraatiot ja analyysit, joka johtaa pakotetusti satojen toimijoiden porrastettuun valmistautumiseen.

4.2 Pitkän aikavälin siirto-oikeustuotteet

Satu Viljainen esitteli aihetta lyhyesti.

EU asetuksen mukaisesti kantaverkkoyhtiöiden tulee tarjota pitkän aikavälin siirto-oikeustuotteita. Energiavirasto tekee asiasta päätöksen Suomen tarjousalueen rajoilla viimeistään huhtikuussa 2021. (Kokouksen jälkeen tullut tieto: Energiavirasto on 28.1.2021 käynnistänyt kuulemisen pitkän aikavälin suojaustuotteista. Kuuleminen on käynnissä 18.2.2021 saakka. [Linkki Energiaviraston sivulle.](#)

Aihe on ollut esillä jo jonkin aikaa Baltiassa, ja Estlinkin osalta tarve on tunnistettu. Pohjoismaisten sääntelyviranomaisten järjestämässä webinaarissa ei tarkennettu Pohjoismaisia näkemyksiä ja päätökset ovat kaikki kansallisia. Metodologia on kuitenkin kaikissa Pohjoismaissa yhteinen.

Sidosryhmille suunnattu webinaari järjestettiin 4.12.2020. Tilaisuuden tallenne ja materiaalit löytyvät [täältä](#).

4.3 Flow-based –menetelmän ajankohtaiset

Viljainen jatkoi kertomalla flow-based –projektin tilanteesta ja kertoi Energiaviraston antaneen lokakuussa uusimman päätöksen menetelmästä (päätös löytyy [täältä](#)).

Menetelmän käyttöönotossa on ollut ongelmia. Kompleksisuus ja lähtödata haastavat jonka lisäksi Ruotsissa turvallisuuslainsäädäntö on rajoittanut Svenska Kraftnät:a (SvK) antamaan tietoja optimointimalliin. Haasteista huolimatta toimikunnassa todettiin suunnan olevan nyt oikea ja SvK:n ongelmat saivat ymmärrystä.

Keskustelua herätti flow-based –menetelmän sosioekonomisten hyötyjen arviointi. Se ei voi olla vain hintaerojen arviointia vaan hyötyanalyysiin tarvittaisiin oikeita tuloksia. Teoria taustalla tukee tulkintaa hyödyistä ja silmukoitu sähköjärjestelmä hyötyy eniten.

4.4 Fingridin vastakaupat ja ajojärjestyksen uudelleenmäärittely sekä päivänsisäinen markkina

Taneli Leiskamo esitteli Fingridin siirtojenhallintapolitiikkaan liittyvää vastakauppamallia. Leiskamo esitteli Fingridin alustavaa ehdotusta, jossa toteuttaakseen pullonkaulojen hallintaa Fingrid kävisi kauppaa päivänsisäisellä markkinalla. Toimintamalli on jo käytössä Euroopassa ja toimikuntakin totesi, että vastaavia keskusteluja on käynnissä myös muissa Pohjoismaissa. Fingridin ehdotuksen tavoitteena on lisätä kustannustehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja olla tasapuolinen. Ehdotus on tulossa julkiseen kuulemiseen ja tämä esitys oli keskustelunavaus markkinatoimijoiden suuntaan.

Energiaviraston kanssa on keskusteltu muun muassa Fingridin mahdollisuudesta käyttää sisäpiirintietoa. Se pois suljetaan sillä, että Fingridillä on samat säännöt kuin muilla osapuolilla koskien myös julkaistuja UMM tietoja. Toimikunnassa todettiin, että tärkeää

MAR / Joki-Pesola Maria

29.1.2021

on, että malli on markkinaperusteinen ja kaikilla markkinaosapuolilla on sama tieto käytettävissään.

4.5 Reservimarkkinoiden markkinavalvonta

Energiavirasto on tehnyt päätöksen, Fingridin kuulumisesta REMIT-säätelyn piiriin säätösähkömarkkinan osalta. Marja Eronen kertoi tilanteesta ja etenemisestä.

Käytännön järjestelyistä käydään paraikaa keskusteluja Energiaviraston kanssa. On perustettava järjestelmät, joilla veloitteet voidaan toteuttaa. Periaatteena on, että järjestelyt eivät saa olla kustannuksiltaan kohtuuttomat.

Keskusteltiin siitä voisiko ja tulisiko säätösähkömarkkina olla esimerkiksi pörssien ylläpitämä markkinapaikka ja mikä on Fingridin lisäarvo markkinan ylläpitäjänä. Juha Hiekkala kertoi, että aikoinaan on käyty pohjoismaista keskustelua pörssien operoimasta säätösähkömarkkinasta. Silloin todettiin, että kantaverkkoyhtiöillä ei ollut valmiutta siihen ja markkinapaikan ylläpidon todettiin olevan niin lähellä verkon käyttöä, että muutosta ei koettu mahdolliseksi. Nykyisellään pörssikilpailu osaltaan vaikeuttaisi markkinan siirtämistä pörseille.

Tulevaisuus vie kohti eurooppalaisia säästösähkömarkkinoita ja sieltä ei saada markkinavalvontaa. Asta Sihvonen-Punkka lisäsi myös tulevaisuuden kapasiteettimarkkinat relevantiksi kysymykseksi markkinavalvonnan osalta.

5 Datahub-tilannekatsaus

Pasi Aho esitteli datahubin tilannekatsauksen. Datahub 1.0 sisältökokonaisuus on lukittu ja siihen tehdään vain välttämättömät, käyttöönnoton estävät muutokset. Datahubin käyttöönnoton jälkeen on mahdollista toteuttaa lisätoiveitaseuraavissa kehitysvaiheissa.

Datahub on saanut CGI:n kanssa datahub-järjestelmän kehitystyön päätökseen, jonka jälkeen alkoivat testaukset joulukuussa. Tehdastestit olivat myös käynnissä loppuvuodesta 2020. Fingridin vastaanottotestit puolestaan käynnistyvät tammikuussa 2021 ja kestävät neljä kuukautta. Alustavien testien perusteella järjestelmän suorituskyky näyttää hyvältä. Tammikuussa käynnistyvä tietokonversion seuraava vaihe. Ennen vaiheen aloittamista järjestelmässä tehdään mm. tietoturvatarkastus.

Toimialan sertifioinneissa tilanne on tällä hetkellä erittäin hyvä. Positiiviseen viestiin liittyen toimikunnassa esitettiin kysymys toimialan toteutuksen laadusta. Aho vastasi viestin perustuvan raporteista saatavaan tietoon ja mikäli niitä kaunistellaan, on tilanne huolestuttava.

Toimikunnassa todettiin tukkumarkkinaosapuolten roolin olevan datahubissa hankala. On osapuolia, joiden tulee ohjeiden mukaan sertifioida dataa, jota tukkumarkkinatoimijalla ei välttämättä ole. Miten data voidaan tässä tapauksessa sertifioida? Tähän kaivattiin nopeaa ratkaisua.

Toimikunta keskusteli datahubin käyttöönottoaikataulusta. Aikatauluun liittyy monia eri vaikuttimia kuten toimialan valmius ottaa datahub käyttöön, koko hankkeen kustannukset sekä tulevat markkinamuutokset kuten 15-minuutin taseselvitysjakson käyttöönotto sekä

MAR / Joki-Pesola Maria

29.1.2021

energiayhteisöihin liittyvät kehityshankkeet. Käyttöönotto on koko toimialan yhteinen ponnistus ja edellyttää saumatonta yhteistyötä osapuolien kesken.

6 Ensi vuoden teemoja sähkömarkkinatoimikunnassa

Asta Sihvonen-Punkka kävi läpi ehdotuksia vuoden 2021 toimikunnassa käsiteltävistä aiheista. Sähkömarkkinapalvelut ovat kokonaisuutena tärkeä kehityskohde jota halutaan viedä eteenpäin toimikunnan kanssa keskustellen. Sähkömarkkinapalveluiden tavoitetila ja lupaus on olla markkinalähtöisin kantaverkkoyhtiö. Fingridin sähkömarkkinapalveluita ovat 1) yhtenäiset sähkömarkkinat, 2) reservimarkkinapalvelut, 3) alkuperätakuu, 4) tasepalvelu, 5) datahub ja 6) avoin sähkömarkkinadata.

Palveluiden kehittämisen lisäksi käynnissä on isoja pohjoismaisia ja eurooppalaisia, mutta myös kotimaisia kehityshankkeita, joista toimikunta tulee keskustelemaan ensi vuonna. Pohjoismaisista hankkeista mainittakoon tasehallintahanke, flow-based, pitkän aikavälin siirtotuotteet ja pohjoismainen TSO strategiatyö. Eurooppalaisia aiheita ovat tarjousalueselvitys sekä joustomarkkinahankkeet Interface sekä Onenet. Kotimaisia aiheita datahub, verkkovisio sekä markkinavalvonta.

Toimikunta toivoi edelleen jatkettavan asiakasesittelyitä ja muita ehdotettuja aiheita olivat kansainväliset teemat, jakeluverkkonäkökulma, joustomarkkinat.

7 Ensi vuoden toimikunnan kokoonpano ja kokoukset

Vuoden vaihteessa toimikunnan jäsenistö muuttuu taas hieman. Asta Sihvonen-Punkka kiitti koko Fingridin puolesta lämpimästi Sebastian Sundbergia, Jan Segerstamia ja Matti Sohlmania kuluneesta kolmesta vuodesta. Sundbergia kiitettiin lisäksi vuoden 2020 puheenjohtajuudesta.

Vuonna 2021 toimikunnan puheenjohtajana tulee toimimaan Juha Keski-Karhu. Uusia jäseniä ovat Reima Neva, EPV Energia, Teija Pelkonen, UPM Energy, Harri Sirpoma, Helen ja Matti Supponen, ELFI ry.

Vuoden 2021 kokousajankohdiksi ehdotettiin 16.3., 9.6., 7.9. ja 14.12. Joki-Pesola lähettää kutsut koko vuoden kokouksiin heti vuoden alussa.